

DE HAAGSE TIJDEN

Noem hun naam
De verdwenen en vergeten
Joodse inwoners van de
Bomenbuurt
Pag. 5

**Jantje Luit wilde
geen bonbons van
Seys Inquart**

Pag. 6-7

10% extra korting
met deze bon

Dr. Kitchen

Actie

**Complete Duitse
keuken voor €3.500**

Van der Kunstraat 177
MegaStores Den Haag (begane grond)

www.DrKitchen.nl

085 - 303 65 98

De Haagse krant van alle tijden

De oorsprong van Oud Eik en Duinen

Ik loop graag over oude begraafplaatsen. Het geeft mij rust en een gevoel van spiritualiteit. Het doet mij nadenken over lang vervlogen tijden. Achter iedere naam schuilt een verhaal die mijn nieuwsgierigheid doet prikkelen. Het laat mij beseffen dat de dood onherroepelijk is. Dat het leven kostbaar is. Wat mij betreft is de mooiste begraafplaats van Den Haag en omstreken het eeuwenoude Eik en Duinen, met de ruïne die als opvallend baken hoog boven talloze grafmonumenten uit toornt. De geschiedenis van wat ooit een kerk is geweest, vindt zijn oorsprong in de dertiende eeuw en gaat samen met die van onze stad.

Floris IV wordt op 24 juni 1210 geboren als zoon van graaf Willem I van Holland en Aleid van Gelre. De vierjarige Floris is nog maar net de luiers ontgroeid als hij zich verlooft met Machteld, de veertienjarige dochter van Hendrik I, de hertog van Brabant. Een tactische zet van vader Willem die via zijn zoon zijn macht wil verstevigen en uitbreiden. Het huwelijk laat echter nog een decennia op zich wachten. Floris is zeven als zijn moeder overlijdt en elf als zijn vader volgt. In de dertiende eeuw worden kinderen vanaf hun twaalfde jaar als volwassene beschouwd. Om die tijd te overbruggen krijgt Floris tijdelijk een voogd toegewezen. In 1224 trouwt hij na een lange verlovingstijd met Machteld van Brabant. Samen krijgen ze zes kinderen. In 1227 wordt hun zoon Willem geboren, de latere graaf Willem II van Holland. De avontuurlijke Floris, die veel van huis is, vult zijn tijd voornamelijk met feesten, jagen en oorlogsvoering. Op 15 november 1229 koopt Floris van Dirk I van

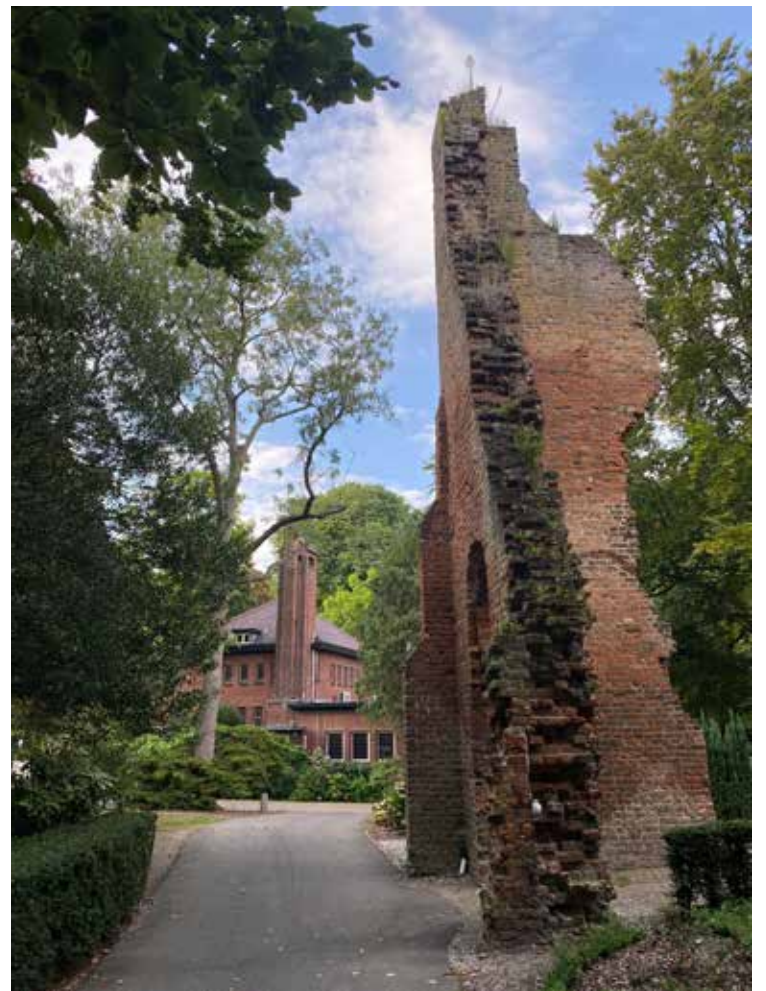
Wassenaar een bosrijk duingebied waar al een kleine nederzetting van boerderijen ligt. Al snel daarna wordt aan de rand van een klein duinmeertje begonnen met de bouw van een kasteel die uiteindelijk zou uitgroeien tot het latere Binnenhof. Met het stichten van een grafelijk hof wordt ook de eerste aanzet gedaan tot het ontstaan van het dorp Die Haghe.

Floris heeft niet lang kunnen genieten van zijn nieuwe onderkomen. Op 19 juli 1234 neemt de jonge graaf deel aan een riddertoernooi in het stadje Corbie in de Franse streek Picardië. Volgens de overlevering raakt Floris in een gevecht met Filips Hurepel, graaf van Clermont, dodelijk gewond. Floris wordt gebalsemd en begraven in de kloosterkerk in Rijsburg, waar ook zijn voorouders te ruste liggen. Rond 1247 laat zijn zoon en opvolger graaf Willem II in de oude duinen tussen Den Haag en Loosduinen een kapel bouwen ter nagedachtenis van zijn va-

Een primitieve voorstelling van de kerk van Eikenduinen, gezien vanuit het zuiden.
Bron: G. van Giessen, collectie HGA

der. Het bedehuisje, gewijd aan de heilige Maria, zorgt ervoor dat in de omgeving een gehucht ontstaat dat Eikenduinen wordt genoemd. De oorsprong van het huidige Oud Eik en Duinen vindt in deze tijd plaats als de bewoners het gebied rondom de kapel als begraafplaats gaan gebruiken. De Katholieke erediensten worden dan nog gevolgd in de Grote of Sint-Jacobskerk in Den Haag. Maar de moeilijk begaanbare wegen bij slecht weer en de groei van

De ruïne is inmiddels een rijksmonument

het gehucht zorgen ervoor dat Eikenduinen in 1331 een eigen parochie krijgt en de kapel wordt omgebouwd tot kerk.

In de loop van de veertiende eeuw groeit de kerk uit tot een bekend bedevaartsoord. De aanwezigheid van een miraculeus Mariabeeld en een stukje van het Heilig Kruis zorgen ervoor dat katholieken uit de wijde omgeving naar Eikenduinen komen. In de eeuwen daarna kent het gehucht een bloeiend godsdienstig leven, totdat de protestantse hervorming en beeldenstorm in de zestiende eeuw ook Eikenduinen bereiken. De kerk wordt zoals vele andere katholieke gebedshuizen in Europa geplunderd en vernield door opstandelingen. Door een tekort aan

financiële middelen om de kerk op te knappen en een terugloop van het aantal inwoners wordt in 1580 besloten om de kerk af te breken. Een jaar later wordt met de sloop begonnen maar om onduidelijke redenen blijft een deel van de toren, gevel en fundament staan.

De ruïne, inmiddels een rijksmonument, is anno 2022 nog steeds een geliefd bedevaartsoord voor katholieke gelovigen. Het kerkhof is na al die eeuwen uitgegroeid tot een begraafplaats met allure, waar Hagenaars en Hagenezen van diverse gezindten hun laatste welverdiende rustplaats vinden.

Jan Kaffa
jankaffa@hotmail.com

van der VLUGT GLASHANDEL v.o.f.

Loosduinsekade 175
2571 BW 's-Gravenhage
Tel: 070-3603927
info@vd-vlugt.nl
www.glashandel-vandervlugt.nl

ALTIJD LEKKER LOPEN

Ontdek het gevoel van
Hartjes
dameschoenen

IN DIVERSE KLEUREN

Prins Hendrikstraat 132-134
Den Haag
070 - 363 75 19
Johanwassenaar.nl

CUVO. Zorg voor uw uitvaart.

CUVO UITVAARTZORG ONDERDEEL VAN COÖPERATIE DE VOLHARDING

BEL BIJ EEN OVERLIJDEN OF VOOR EEN AFSpraak 070 346 95 71 | WWW.CUVO.NL

DEN HAAG EN OMSTREKEN

BRIEVENBUS

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire!
Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

De Sierkan

Graag wil ik alsnog reageren op het artikel van Ton van der Pijl *Van melkboer naar melkkoerier* van 11 januari jl. en op het artikel Winkelfuffrouw bij de Sierkan van Henk van Dorp van 19 april jl. Wat wil het geval. Mijn echtgenote en ik wilden nog eens op een vrijdagochtend de kaasmarkt in Alkmaar bezoeken, die al sedert 1365 wordt gehouden. Voor het eerst na drie jaar was dit op 8 april jl. weer mogelijk. Het is steeds weer een mooi schouwspel, waarbij handelaren regelmatig een steekproef op de kwaliteit nemen. Als bezoeker mag je soms ook een reepje kaas beoordelen. Langs de afzetting zorgt de Keukenhof voor een bloemenpracht. Na afloop van de kaasmarkt worden die bloemen aan de bezoekers uitgereikt en in het Waaggebouw kun je je dan nog laten wegen. Naast het Waaggebouw bevindt zich het kaasmuseum. Echt een aanrader. In dit museum staat ook een oude handkar van De Sierkan uit Den Haag. Dat doet je als oud-Hagenaar wel wat. Ook al omdat je naast De Sierkan de melkfabrieken van Van Grieken, Leerdam en Menken in je jeugd jaren hebt gekend. Hierbij een foto van de handkar van de firma De Sierkan.

Jan van Es

jc-vanes@ziggo.nl

Puzzel De Nederlanden

Het artikel *Aan de slag bij De Nederlanden van 1845* sprak mij aan - en met mij waarschijnlijk nog vele anderen - omdat ik daar in de periode van 1953 tot 1955 ook werkzaam ben geweest en uiteraard heel veel situaties mij bekend voorkwamen. In het artikel staat bovenaan de foto van het oude gebouw en daar gaat mijn

vraag over. Er is destijds een legpuzzel van uitgegeven. Deze puzzel is lang in onze familie geweest, maar na verhuizing zoekgeraakt. Wij zouden het leuk vinden om hem weer eens te maken. Is er iemand die deze puzzel nog heeft liggen en er geen belangstelling meer voor heeft? Dan houden wij ons aanbevolen.

Jopie Jansen

Laurode@ziggo.nl

Oud versus nieuw

Met heel veel belangstelling en ook wel een tikkeltje heimwee heb ik het artikel *Oud versus nieuw* van Jacqueline Alders gelezen en bij mij rijst nu de vraag wat mevrouw Alders nu vindt van de Grote Marktstraat. Ik ben van mening dat de Grote Marktstraat een grote miskleun is, de trottoirs en de rijbanen hebben nagenoeg dezelfde kleur, waardoor je als voetganger constant het risico loopt om te worden aangereden. Dan de tramtunnel, volkomen overbodig, gewoon een of twee voetganger-tunneltjes van het ene trottoir naar het andere. En wat te denken van de nieuwbouw, zoals het stadhuis? Op zich fraai, maar harmonieert bij de bestaande bebouwing als de spreekwoordelijke vlag op de modderschuit, om nog maar te zwijgen over die twee andere rare bouwsels, het geval waar onder andere C&A in is gevestigd en dat andere pseudo Delfts-Blauwe ding. Aangemoedigd door de Vaart der Volkeren hebben de toenmalige nijvere stadsbestuurders verkondigd dat de Haagse Grote Markstraat moest wedijveren met de Antwerpse Meir... Welnu, de Grote Markstraat lijkt in mijn ogen evenveel op de Meir als ADO-Den Haag op Real Madrid!

Wim van Megchelen
wvcvm@telfort.nl

Dodenherdenkingen in de tuin van kasteel de Binckhorst beëindigd

In de tuin van het kasteel de Binckhorst aan de Binckhorstlaan te Den Haag staat sinds 4 augustus 1940 een oorlogsmonument ter nagedachtenis aan drie zoeklichtmilitairen. Deze zoeklichtmilitairen kwamen om op 10 mei 1940 bij de Oude Tolbrug in Voorburg. Na de oorlog verzorgden oud-militairen van de zoeklichtafdeling jaarlijks een herdenking. Vanaf 1995 verzorgde de Werkgroep Soldatenmonument de Binckhorst met ondersteuning van Defensie deze herdenkingen. Daar is nu helaas een eind aan gekomen en er is besloten om geen herdenking meer te organiseren. Voor inlichtingen hierover kunt u contact opnemen via monument-de-binckhorst@online.nl.

Zingen bij het

Willy Caron Muziektheater

Wilt u graag zingen bij een koor maar kon u de stap nog niet nemen? Of is uw koor gestopt en heeft u nog geen ander koor gevonden? Het Willy Caron Muziek-

theater is een gemengd koor met theatergevoel, een gezellige sfeer en een gevarieerd repertoire: musical, evergreens, pop, Nederlandstalig en ook klassiek. We treden regelmatig op in instellingen en we streven ernaar om elke twee jaar een eigen concert te geven. We zijn vooral op zoek naar (lage) mannenstemmen, maar ook andere stemmen zijn welkom. Kom luisteren en kijken of het iets voor u is en wees welkom.

Wij repeteren op woensdagavond van 19.45-22.00 uur in de Radarzaal van gebouw Popradar, Burgemeester Hovylaan 4. Wilt u meer weten, mail dan naar info@willycaronmuziektheater.nl of kijk op www.willycaronmuziektheater.nl.

In het kader van 4 mei wil ik het onderstaande gedicht met u delen over de invloed van 'de pijn' die een oorlog met zich kan meedragen. Om onze vrijheid nog meer te waarderen.

De artiest (zijn reis)

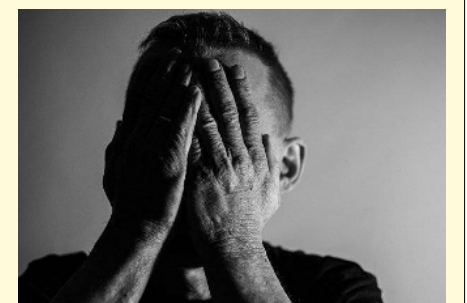
zijn tekening is gruwel
zijn expressie vervormd
zijn toon vals
hij, niet meer ongedwongen

zijn creatie niet warm
zijn werk is leeg
zijn blik niet fijn
hij kijkt door je heen
wazig en kil

de artiest
nooit meer zichzelf
beperkt hij zijn zichtbaarheid
in zijn schaduw
zwart, donker en grijs

emotieloos is zijn gesprek
met gesloten woorden
daarin zijn pijn verbergend

de artiest
als dank in iets goeds
waarin hij zijn vertrouwen gaf
liep dat op een dood spoor

hij zag anderen lijden
op zijn reis van strijd
hij, nu voor altijd gevangen
in zijn beperking

geen mens meer,
de artiest

Ruud Weber
ruudweb@casema.nl

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 65.000 exemplaren gratis af te halen op circa 360 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via de klantenservice.

Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel of Jolanda Kraanen en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom
Marcello & Els
Milja de Zwart
Robert Mindé

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Haagse verzetsman Wim Dolleman

Hij was een echte Schilderswijker. Willem Dolleman. Hij woonde aan de Van Beijerenstraat 94. Hij werkte als bakkers-knecht in de Van Ostadestraat. En hij was een ‘rooie’; een socialist in hart en nieren. Actief! Hij was ook nog getrouwd en vader van drie kinderen. Op 13 april 1942 werd hij als verzetsman door de Duitse bezetters doodgeschoten.

Willem Dolleman in de Van Beijerenstraat

Zijn zusje sterft

Willem Dolleman is op 29 juli 1894 geboren. Als dertienjarige treedt hij in de voetsporen van zijn vader en wordt bakkers-knecht. Hij werkt bij bakker Vreken die winkels heeft in de Van Ostadestraat 134 en de Jan Steenstraat 48. Zijn baas is de vader van Gerry Vreken, de rechtsbuiten van het elftal van ADO dat in 1941 en 1942 landskampioen wordt. Gerry is een échte rechtsbuiten: hij is fanatiek lid van de NSB, de partij van Mussert. Maar dat is een ander verhaal... Willem Dolleman is juist als jonge knul politiek actief in de Haagse afdeling van de linkse jeugdbond De Zaaier. Hij demonstreert tegen de Eerste Wereldoorlog die in 1914 uitbreekt.

Als de mensen dan in het zonnetje vanaf hun balkons en hangend uit geopende ramen naar de muziek luisteren, dan houdt Willem in de pauzes toespraken, bijvoorbeeld tegen een huurverhoging.

In 1915 overlijdt Willems elfjarige zusje aan tuberculose (tbc). Een ziekte die in de volksmond ‘de tering’ heette. Mensen met genoeg geld wisten meestal aan deze ziekte te ontsnappen door betere voeding, medicijnen en sanatoria. Willem is woedend. Hij zweert haar korte leven en droeve dood te wreken met onverzoenlijke strijd.

Na de Eerste Wereldoorlog in 1918 trouwt Willem met Meta Mater en wordt vader van drie zonen. Hij blijft radicaal-links en wordt uiteindelijk partijbestuurder bij de Revolutionair Socialistische Arbeiders Partij

(RSAP). Die RSAP stelde wel wat voor. In 1933 wordt lijsttrekker Henk Sneevliet in de Tweede Kamer gekozen. Ook worden vier zetels in de Provinciale Staten gewonnen en 23 zetels in verschillende gemeenteraden.

Toespraken in de binnentuin

Zoals gezegd is Willem Dolleman een echte Schilderswijker. Vanuit zijn huis aan de Van Beijerenstraat 94 organiseert hij in de binnentuin optredens van een arbeiders-harmonie-orkest. Als de mensen dan in het zonnetje vanaf hun balkons en hangend uit geopende ramen naar de muziek luisteren, dan houdt Willem in de pauzes toespraken, bijvoorbeeld tegen een huurverhoging. Ongetwijfeld heeft hij daarbij ook gewaarschuwd voor het opkomend fascisme. Hij was immers de hoofdredacteur van het Haagse RSAP-blad *De Anti-Fascist!*

Onlangs kreeg ik van een vriend een gestencild nummer van *De Anti-Fascist!* in handen. Het is de uitgave van mei 1939. Willem Dolleman vraagt in zijn

Willem Dolleman aan zijn bureau in de Van Beijerenstraat

oorlog in *De Heersers Drijven Naar Oorlog*. Daarmee toont hij een vooruitziende blik, want precies een jaar later breekt voor Nederland de Tweede Wereldoorlog aan. Misschien even vooruitziend was een ander artikel *Gevaren voor de volksgezondheid*, waarin de farmaceutische industrie (Brocades) voor zijn nietsontziende winstbejag wordt aangeklaagd.

Verder verdedigde Willem zich in een stuk *De laffe lasteraar* tegen de beschuldiging handlanger van het fascisme te zijn. Een beschuldiging geuit door de stalinist Louis de Visser, nota bene een jeugdvriend en oude kameraad. Achteraf tot somberheid stemmend, is de uitsmijter van dit nummer van *De Anti-Fascist!* onder het kopje *Jodenvervolging nog niet*. Dat gaat over een nazi die de etalageruiten van een Joodse winkel had ingegoooid. Die werd, toen nog wel, geroeyerd als lid van de Nationaal Socialistische Beweging (NSB) van de ‘leider’ Anton Mussert. Dolleman schrijft: “Mussert kan ‘t nog niet hebben, dat de in Duitsland opgedane vakkennis

De Anti-Fascist van mei 1939

hoofdartikel *Een Nieuwe Lente. Wanneer het Nieuwe Geluid?* om actie tegen kapitalisme en fascisme. Immers: “Kapitalisme en fascisme zijn één”. Maar vooral waarschuwt hij voor een nieuwe

hier in de praktijk wordt gebracht. **OPPASSEN ERVOOR DAT HET ZOVER NIET KOMEN ZAL!** Een jaar later droeg de NSB méér dan een steentje bij aan de Holocaust...

een laatste zoen en een stevige handdruk van je kameraad en vader. Wees moedig en sterk!”

In de vroege ochtend van 13 april 1942 werden zeven mannen in Amersfoort door een vuurpeloton doodgeschoten. Twee kameraden werden later dat jaar, op 16 oktober 1942, in Woudenberg geëxecuteerd. Eén terdoodveroordeelde makker maakte zelf in zijn cel een eind aan zijn leven.

kampioenselftal van ADO in 1941 met geknield geheel links Gerry Vreken (de zoon van de baas van Willem Dolleman dus bakker Vreken) Foto: collectie HGA

Dolleman met zijn familie vlak voor de Tweede Wereldoorlog

De Duitse bezetting

Na de Duitse inval in mei 1940 kwamen de RSAP en Willem Dolleman onmiddellijk in verzet. Ze maakten illegale kranten en droegen bij aan de Februaristaking in 1941 tegen de Jodenvervolging. Willem bakte ook boterkoeken voor kameraden in de gevangenis die door de Duitsers waren opgepakt. Op 2 maart 1942 werd hij zelf gearresteerd. In een kort proces werden hij en negen makkers ter dood veroordeeld. Na het vonnis schrijft Willem aan zijn jongste zoon Frans: “Je sigaren heb ik heerlijk opgerookt, hoor. Ondanks alles zijn toch deze laatste dagen heel mooi. Ik ben erg blij dat jullie allen zo goed begrijpen, dat ik niet anders kon dan ik deed en dat jullie allen overtuigd zijn, dat ik eerlijk en moedig leefde en ook zo zal eindigen. Nu Frans,

Een mede-gevangene beschreef de laatste uren van Willem en zijn medestrijders op 13 april 1942: “Ongeveer zes uur ‘s morgens werd hun mededeelde dat het gratieverzoek was afgewezen (...) en dat het vonnis aanstonds zou worden voltrokken. Sneevliet vroeg (...) of ze zonder blinddoek mochten sterven. Dit werd toegestaan (...) en uit volle borst zongen toen zeven mannen, een uur voor hun dood ‘de Internationale’. Wat een melodie en wat een woorden (...) Ik schaam me niet dat ik huilde (...) Daarna werden ze in een auto geladen. Om twintig over negen viel het eerste salvo.”

De mannen waren Henk Sneevliet, Ab Menist, Willem Dolleman, Jan Edel, Rein Witteveen, Jan Schrieffer en Jan Koeslag – in oktober ging het om Jan Roebbers en Anton Ijmker – de tiende dode was Cor Gerritsen. Zij hadden als socialisten in woord en daad gestreden tegen het fascisme. Zij hadden zich verzet tegen uitbuiting, onderdrukking en oorlog, en bekochten dat met hun leven.

Rob Lubbersen
rob Lubbersen@ziggo.nl

De gegevens in dit artikel zijn ontleend aan de biografie van Willem Dolleman die ik ooit schreef in de uitgave *Tesamen solidair in alle hoeken*.

De mooiste busreizen

Gewoon perfect geregeld.

Boeiend Berlijn 5-daagse busreis	www.dejongintra.nl/efber01	vanaf p.p. € 369
Sauerland 6-daagse busreis	www.dejongintra.nl/ebwil01	vanaf p.p. € 379
Historische Hanzesteden aan de Oostzee 6-daagse busreis	www.dejongintra.nl/ebclub01	vanaf p.p. € 499
Drielandenreis, Nauders 10-daagse busreis	www.dejongintra.nl/ebnau02	vanaf p.p. € 699
De poort naar Salzkammergut 12-daagse busreis	www.dejongintra.nl/ebvoc02	vanaf p.p. € 1059

De 3 zekerheden bij het boeken van uw vakantie

- ✓ Zekerheid over uw betaling
- ✓ Gratis omboekservice
- ✓ Zekerheid tijdens uw reis

www.dejongintra.nl/busreizen
Bel 0180 - 457 803
of ga naar uw ANVR-Reisbureau

Reissom excl. € 19,50 reserveringskosten, SGR bijdrage € 5 p.p., Calamiteitenfonds € 2,50 en brandstoftoeslag € 1 p.p.d.

de Jong Intra vakanties

GEZOCHT: FIETSKOERIERS

Ben je fietsliefhebber en lijkt het je leuk om tenminste 1 dag in de week medicijnen te bezorgen in Leidschendam?

Solliciteer dan direct via:

www.velomedi.nl/fietskoerier-leidschendam/

VELOMEDI
Bezorgservice voor apotheken

Houtwinkel Zaag

De mooiste kasten op maat gemaakt #WijHelpen

Bezoek onze showroom

WWW.HOUTWINKELZAAG.NL | Laan van Meerdervoort 258 | 070-3452700

Seniorenhelp Nederland
Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

Senioren-verhuizing
Volledig verzorgd!

Woning-ontruiming
Huur- en koopwoning

Schilder-en kluswerk
Stofferen en behangen

Spoed-oplevering
Binnen 7 dagen leeg

de beste in VERHUZEN EN ONTRUIMEN
Seniorenhelp Nederland

www.seniorenhelp.com

AUTO HOUTWIJK
sterk in elk merk

45 KM

Crossover stapt wel héél gemakkelijk in en uit

Maak een proefrit:
070 - 329 70 51
Showroom & verkoop:
Zichtenburglaan 76-82

BOVAG www.autohoutwijk.nl **AUTO CREW**

Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- **Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

www.novodent.nl

Samen aan alles gedacht!

- Opbaren thuis of in een uitvaartcentrum naar keuze
- Vooraf vastleggen van uitvaartwensen
- Uw uitvaartverzorgster in regio Haaglanden

070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar

Mirella Pim

Bautersemstraat 1, 2518 PC Den Haag
www.henning-uitvaart.nl

UITVAARTVERZORGING
J. Henning

Uitvaartverzorging J. Henning anno 1885 is houder van het Keurmerk Uitvaartzorg

Noem hun naam

De verdwenen en vergeten Joodse inwoners van de Bomenbuurt

Op 15 juli van dit jaar is het precies tachtig jaar geleden dat de deportaties begonnen van bijna alle toenmalige 110.000 Joodse inwoners in Nederland naar de vernietigingskampen in Duitsland en Polen. Met bijna 18.000 Joodse inwoners kende Den Haag in die tijd na Amsterdam de grootste Joodse gemeenschap in Nederland. Van dat aantal werden tussen 15 juli 1942 en 13 september 1944 bijna 16.000 Joodse Hagenaars gedeporteerd en vermoord in de vernietigingskampen, waaronder 2061 kinderen* (inclusief 370 Roma en Sinti-kinderen). Ook in de Haagse Bomenbuurt zijn toen maar liefst 123 Joodse inwoners opgepakt en gedeporteerd, waaronder 23 kinderen tot twintig jaar, zo blijkt uit archiefonderzoek dat voor het eerst alle 123 namen en persoonlijke gegevens die bekend zijn bij elkaar heeft gebracht.

De Joodse Hagenaars maakten toen allemaal een wezenlijk en levendig onderdeel uit van de Bomenbuurt; ze woonden en werkten er en gingen er naar school, ze hadden er een winkel of een pension waar ze kamers verhuurden. Tegenwoordig is daar helemaal niets meer van terug te vinden in de wijk en de herinnering aan hen lijkt volledig vergeten. Illustratief is dat er in de Bomenbuurt tot dusverre nog geen enkele zogenaamde Stolperstein** (struikelsteen) is geplaatst voor

Maarsenplein bevindt, het Joods Herdenkingsmonument, en het Joods Kindermonument.

Officieel hebben in de Bomenbuurt op zeker 61 verschillende adressen 123 mensen van Joodse afkomst gewoond: echtparen, alleenstaanden en gezinnen met kinderen, zoals de familie Bobbe van de Acaciastraat: vader en moeder Isaac Bobbe en Roza Bobbe-Zomerplaa, en hun kinderen Saartje, Jetje, Aäron, Rebecca en Anna Bobbe, allen tussen 19 en 26 februari

Annie Cohen-Fresco, Greetje en Jacob Cohen uit de Berberisstraat, rond 1941-42. Foto: joodsmonument.nl

***2061 kinderen:** de lijst met de namen van alle uit Den Haag gedeporteerde Joodse kinderen tot twintig jaar was het levenswerk van Kitty Coster, de vroegere Haagse schrijfster van de jeugdboeken *Rachel* en *Rebecca*, over twee Joodse meisjes in de oorlog. Zij was zelf van gedeeld Joodse afkomst via haar vaders kant, Levie Coster, maar omdat haar moeder niet Joods was gold zij in de oorlog als niet-Joods waardoor zij en haar broer Bob niet werden gedeporteerd. Tien jaar geleden werd haar lijst met namen van Joodse kinderen na verder onderzoek aangevuld met de namen van uit Den Haag gedeporteerde Roma en Sinti kinderen. Alle 2061 namen zijn te zien op de permanente tentoonstelling *Kind in Oorlog* in het Museon, waar ook de originele herinneringsplaquette *Rachel weent om haar kinderen* uit de voormalige Joodse lagere school in de Bezemstraat hangt.

Greetje (vooraan) en Jacob Cohen (tweede van rechts met jas en schep) met buurtkinderen in de speeltuin van de openbare kleuterschool in de Anemoonstraat, circa 1938-39. Foto: joodsmonument.nl, privécollectie mevrouw M. Bakkum-Drubbel

een van de vroegere adressen waar zij toen hebben gewoond en gewerkt, terwijl er daarvan in andere Haagse wijken waar zich Joodse gemeenschappen bevonden al 156 zijn geplaatst. Bijvoorbeeld in Scheveningen en het Bezuidenhout, en natuurlijk vooral in en rond de oude Joodse wijk van Den Haag waar vroeger de Joodse synagoge stond in de Wagenstraat en de Joodse lagere school in de Bezemstraat, en waar zich nu het Rabbijn

1943 vermoord in Auschwitz. Verder de familie Cohen van de Berberisstraat: vader en moeder Isaac Mozes Cohen en Hanna Cohen-Fresco, en hun kinderen Gretha en Jacob Cohen (zie foto's); moeder Hanna 'Annie' Cohen-Fresco en haar kinderen Gretha 'Greetje' en Jacob werden op 19 oktober 1942 vermoord in Auschwitz, en vader Isaac Mozes Cohen, die kleermaker was, op 7 februari 1943 in werkkamp Gross Rosen. Dan de familie

Pinto van de Cypresstraat (82): vader en moeder Marcel Pinto en Betsie Pinto-Smit, en hun kinderen Hendrik en Rachel Pinto, en grootmoeder Rebecca Augurkiesman-Vas Nunes, allen tussen 2 november 1942 en 28 februari 1943 vermoord in Auschwitz. De familie Van Trommel van de stofwinkel in de Fahrenheitstraat tegenover de Plus waar nu de fietsenhandel zit: vader Maurits van Trommel en moeder Fijtje van Trommel-de Groot, en hun kinderen Jette-Anna en de tweeling Anna en Joseph van Trommel, en grootmoeder Jette van Trommel-Cohen, allen tussen 2 november 1942 en

Stolpersteine Juliana van Stolberglaan

28 februari 1943 vermoord in Auschwitz. Ten slotte de familie Matz van de fotozaak op de Laan van Meerdervoort: vader en moeder Leo Matz en Vrouwtje Matz, en dochter Bijnja Matz, allen vermoord op 12 februari 1943 in Auschwitz.

Sommige Joodse inwoners van de Bomenbuurt stonden hier niet officieel geregistreerd maar zaten ondergedoken om aan deportatie te ontkomen. Zo zaten Elie Israel-Levi en zijn echtgenote ondergedoken in de Aucubastraat, Mozes de Leeuw in de Fahrenheitstraat, Aaltje-Grietje van der Oss-Van der Heijden in de Sneeuwbalstraat, en Joseph Lopes Cardozo op de Valkenboskade, vlakbij het adres waar zijn niet-Joodse vrouw en kind woonden. Avram Zise-Cohn en Herman de Bruin zaten als vroegere leden van de zogenaamde Barneveldgroep (een groep van Joodse wetenschappers, artsen, kunstenaars, industriëlen en hun familieleden die wegens hun bijzondere verdiensten voor de Nederlandse Staat zoals bepaald door de Nederlandse regering door de Duitsers werden vrijgesteld van de verplichte Arbeitseinsatz en deportatie) allebei ondergedoken in de Pijnboomstraat. Tussen 2 juli 1943 en 28 maart 1945 werden zij als Joodse onderduikers allen gedeporteerd en vermoord in Auschwitz, Dachau of Sobibor.

Vijf Joodse adressen uit die tijd zijn helemaal van de kaart verdwenen want de vroegere Amberboomstraat, de Banaanstraat, de Palmboomstraat en de Larixlaan, waar Max-Louis Levie, Joseph van Dijk, Nathan Kerz en Nechuma Kerz-Spira, Arend Hamburger en Emilie Hamburger-Norden, en Sander de Levie en Hendrica de Levie-van Raalte als alleenstaanden of echtparen op vijf verschillende adressen hebben gewoond tot ook zij tussen 16 januari 1943 en 6 september 1944 werden gedeporteerd en vermoord in Auschwitz of Sobibor, zijn destijds allemaal afgebroken voor de aanleg van de Atlantikwall en het Sperrgebiet. Van de Atlantikwall staan in de wijk nog speciale informatiepanelen in de Hanenburglaan, de Segbroeklaan en de Ieplaan, als onderdeel van de wandel- en fietsroutes langs de Vesting Den Haag. Maar van de verdwenen Joodse inwoners is niets meer terug te vinden en de herinnering aan hen lijkt, ten onrechte, helemaal vergeten. Misschien is het tijd om die herinnering na tachtig jaar nieuw leven in te blazen? Deze tekst is tot stand gekomen met speciale dank aan Martha Bakkum-Drubbel en het digitale archief Het Joods Monument.

Miranda Vermeulen & Arthur Gelink
a_gelink@hotmail.com

**** Een Stolperstein (struikelsteen)** is een kleine kubusvormige gedenksteen met een messing bovenplaatje met daarin de handmatig gegraveerde namen van slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog, geboortedatum, jaar en plaats van deportatie en datum en plaats van overlijden, meestal de naam van een vernietigingskamp. Ze worden op de stoep voor de huizen geplaatst van waaruit slachtoffers van het Duitse nationaalsocialisme (nazisme) gedurende de periode 1933-1945 zijn verdreven en weggevoerd, dit om de herinnering levend te houden aan iedereen die toen is omgekomen en vermoord. Het Stolpersteine kunstproject is in 1993 ontworpen door de Duitse kunstenaar Gunter Demnig en startte officieel in 2000. Hij noemde de stenen Stolpersteine omdat je er met je hoofd en hart over struikelt en je moet buigen om de tekst te kunnen lezen. Inmiddels zijn er door de kunstenaar bijna 75.000 struikelstenen geplaatst in meer dan twintig Europese landen. In Nederland liggen inmiddels ongeveer 6000 stenen.

Jantje Luit wilde geen b

In 1936 stapt de 16-jarige Jantje Luit uit Valthermond in Valthe op de trein met als eindbestemming Den Haag. Op station Holland Spoor in deze stad aangekomen, wordt ze verwelkomd door een mevrouw met een band om haar arm als herkenning. Deze laatste zorgde ervoor dat ze als dienstmeisje kwam te werken in het gezin van de joodse familie Mulders. Dit is het verhaal van een meisje uit Valthermond tijdens de oorlogsjaren in een grote stad.

In de crisisjaren zien we het verschijnsel dat vele Duitse meisjes vanwege de slechte economische omstandigheden werkzaam zijn in de Hollandse steden. Wanneer deze omstandigheden verbeteren, gaan de meisjes terug naar hun land en ontstaan er vacatures. Niet alleen voor Jantje Luit een reden om te solliciteren, maar dit is ook het geval voor haar zus Geertje en nog vijf meisjes uit Valthermond. Jantje, zelf afkomstig uit een arbeidersgezin, komt te werken in een welgesteld milieu; het gezin van tuinarchitect Mulders, deel uit-

makend van de joodse gemeenschap in Den Haag. In meer dan één opzicht was het voor Jantje een vreemde wereld. Mevrouw was zeer autoritair - als zij niet snel genoeg reageerde op een belletje werd ze op het matje geroepen - en toen een bevriend joods gezin een wereldreis ging maken, moest de familie Mulders op de hondjes passen. Voor deze dieren kwam elke dag (!) de groenteboer, de slager en de kapper langs. En dit in de crisisjaren toen vele gezinnen amper brood konden kopen!

Een ingrijpende ervaring Voor een gereformeerd meisje uit de Drentse veenkolonie, was het leven en werken in een goeie joods milieu in een grote stad als Den Haag uiteraard een ingrijpende ervaring. De familie beschikte over drie werknemers: een kok die ervoor moest zorgen dat er koosjer werd gekookt, een huisjuffrouw en Jantje als dienstmeisje, dat onder meer het eten moest serveren, maar dan alleen als er gasten waren. De drie kinderen werden zeer streng opgevoed. Mevrouw droeg, volgens joods gebruik, altijd een pruik en meneer een keppeltje. Op sabbat mocht men geen open vuur gebruiken zodat Jantje meneer en de op bezoek zijnde heren hun sigaren moest aansteken. Dat het hier een uitermate streng-religieus milieu betrof mag ook blijken uit de consequente handhaving van joodse regels en gebruiken. Met Pesach (joodse paasfeest) werd het hele huis zo grondig gereinigd dat er letterlijk nergens meer een kruimel te vinden was. Dagenlang werd er dan paasbrood gegeten.

Anti-Duitse houding

Jantje verdiende vijftien gulden per maand, waarvan zij ook haar werkkleding - onder meer

Holland Spoor, het station waar Jantje Luit in 1936 door mevrouw Mulders werd verwelkomd. Foto uit de collectie van B.J. Mensingh

jongens bemoeide ze zich niet, want ze bleef trouw aan 'mien Geert uut Valthermond', zoals zij zich uitdrukte. Later is ze ook met Geert getrouwd.

In 1940, wanneer de oorlog uitbreekt, wordt ze aanvankelijk in haar bewegingsvrijheid beperkt, omdat ze niet over een paspoort beschikt. Haar rentekaart bracht echter de oplossing, omdat daaruit bleek dat zij Nederlandse is. De contacten met haar Valthermondse vriendinnen werden dan ook snel hersteld.

In opdracht van mevrouw moest Jantje in die periode boeken

Seyss Inguart, archief van de Historische Vereniging Carspel Oderen van de voormalige gemeente Odoorn

militaire auto, die door het rode licht was gereden. Met een zwaar gekneusde enkel werd ze opgenomen in een Duits militair hospitaal, maar omdat ze het vertikte om met de Duitsers ook maar één woord te wisselen, werd ze later overgebracht naar een Haags ziekenhuis. Duitsers bleven haar evenwel bezoeken en namen zelfs een presentje mee, bestaande uit bonbons, afkomstig van Arhur Seyss Inguart! Zelf is hij overigens nooit op bezoek geweest en ze weigerde er ook maar één bonbon van

De gezusters Luit in Den Haag. Links Geertje en rechts Jantje. Foto uit de collectie van J. Bos-Luit

“Met jongens bemoeide ze zich niet, want ze bleef trouw aan ‘mien Geert uut Valthermond’”

een wit schortje en een kapje - moest aanschaffen. Zaterdags en zondags was ze vrij en dan zocht ze de andere meisjes uit Valthermond wel eens op. Met

afhalen bij 'de leeszaal', zoals in die tijd vaak een bibliotheek werd aangeduid. Op weg daar naartoe werd zij op de fiets aangereiden door een Duitse

Unieke kersen salontafel 'Limoges'

Deze unieke kersen salontafel 'Limoges' heeft vier laden en twee vitrines.

Van € 1.398,- voor slechts € 1.095,-
Neem deze advertentie mee en u krijgt nog eens € 95,- extra korting!

Kom langs of kijk op starstijlmeubelen.nl

Zondagochtendconcerten

World Forum Theater Den Haag

18 september 2022:
2 oktober 2022:
5 februari 2023:

Shanty Festival met 3 koren en de Zusjes van Wanrooy
Meezingconcert met de Wannebiezz
Een Koffer Vol Liedjes
met Tony Neef, Maaike Widdershoven en Ruud Bos
ForEverly Brothers - Ode aan the Everly Brothers

12 maart 2023:

€ 16,-

Meer informatie en bestellen:

www.zondagochtendconcerten.nl - 010 4225244

onbons van Seys Inquart

Koningin Wilhelmina bezoekt de woonplaats van mevr. Luit na de grote Veenbrand in Valthermond in 1917. Foto: archief van de Historische Vereniging Carspel Oderen

op te eten, zo anti-Duits was ze. Dit laatste mag ook blijken uit het feit dat zij bedankte voor de eer toen bleek dat het echtpaar Mulders erop stond dat zij Seys Inquart persoonlijk zou bedanken. De haat ten opzichte van de bezetter zat bij haar heel diep.

overigens niet het geval bij de inwonende moeder van de heer Mulders. Zij werd verraden en via Westerbork werd ze weggevoerd naar een concentratie-

kamp in Duitsland, waar zij niet van terugkeerde.

Marchinus Elting
hofaandeiemenhees@home.nl

Lieve Moeder,

Hoe gaat het met jullie? Nog allen goed gezond naar ik hoop. Met mij gaat het ook best hoor. Alleen zijn wij ons hebben en houden kwijt, maar afijn het had erger gekund. Thans ben ik blij dat het vrede is. Dat is mij de hoofdzaak dat ik er levend vanaf ben gekomen. Ik hoop dat er nu weer gauw reisgelegenheden komen dan kom ik jullie heel gauw opzoeken hoor Moedertje. En maak je verder maar niet ongerust want alles loopt op wiel-tjes. Ik hoop dat ik gauw eens een kaart van jullie ontvang hoe of het met jullie allen gaat. Want daar ben ik erg nieuwsgierig naar. Let bij Uw schrijven vooral op het adres verandering anders loopt het fout. Nu lieve moeder groet ik U allen in de hoop dat we elkander gauw terug mogen zien. Schrijf vooral gauw terug hoor.

H.G. mej. G.Luit.
Jan Blankenstraat 80
Den Haag

In 1941 werd Jantje bij de familie ontslagen, omdat deze van oordeel was dat ze door haar anti-Duitse houding niet alleen deze familie in gevaar bracht maar ook zichzelf. Ze ging terug naar Valthermond waar ze al snel trouwde met 'heer Geert'. Zus Geertje bleef wel in Den Haag, waar ze verkering had met een ondergedoken militair, afkomstig uit Havelte. Ook zij had het niet op de Duitsers begrepen en toen ze haar afkeer toonde ten opzichte van de NSB werd ze dan ook opgepakt. Merkwaa-digerwijs bleek de betreffende NSB-functionaris pro-Nederlands te zijn, daar hij onder zijn revers een oranje strikje droeg... Op 28 mei 1945 schreef Geertje de brief hiernaast naar haar moeder.

Verdrietig genoeg overleed Geertje op de nog jonge leeftijd van 26 jaar. Door onder te duiken heeft het gezin Mulders de oorlog overleefd. Dit was

Jantje Luit met haar echtgenoot Geert-Willem Bos. Foto uit de collectie van J. Bos-Luit

Fiets & Wandel op de Veluwe!
Arrangement o.b.v. half pension

Hotel Vierhouten

Het huiskamerhotel op de Veluwe!

Kijk op www.hotelvierhouten.nl
Bellen is sneller en gezelliger dus
bel met Valerie of Bas 0577-411521

SINCE 1985®

Marcello's

**ART FACTORY
FIRST FLOOR**

PORTRET | ROCK ART | SCHILDER- EN TEKENLESSEN
ROCK HISTORY TOUR
www.marcellos.nl | www.rockhistorytour.nl
OPEN OP AFSpraak

Het origineelste moederdagcadeau!

Geef een proefabonnement cadeau, drie maanden lang
De Haagse Tijden in de brievenbus voor maar € 20,-!

Dit abonnement stopt automatisch na 6 edities.

Kijk op www.dehaagsetijden.nl

De Scheveningse wierookfabriek

In maart 2021 begon ik te schrijven over gebeurtenissen uit mijn jonge jaren. Dit resulteerde in honderd verhaaltjes die een schets geven van mijn eerste vijftientig levensjaren (1954-1980). Sommige zijn hilarisch, andere dramatisch en enkele te bizar voor woorden. De meeste hebben een Haagse context. Zo ook dit verhaaltje over de Scheveningse wierookfabriek.

In 1974 ging ik werken bij de kerkwierookfabriek op Scheveningen, gevestigd in een oude visrokerij aan de Roerstraat 102-104, op de hoek met de Wimpelstraat. Na mijn sollicitatiegesprek met directeur Heijmans werd ik aangenomen als algemeen medewerker. Het salaris lag weliswaar lager dan ik gewend was, maar lichamelijke arbeid in een omgeving vergeven van de wierook trok me geweldig aan. Behalve Heijmans en zijn procuratiehouder Hendriksen, was iedereen algemeen medewerker: we deden wat op enig moment nodig was. De meest ervaren medewerkers hadden een specialisatie opgebouwd. Het bedrijf telde er overigens slechts zes. Kort daarvoor waren dat er nog tien, maar mede door toepassing van mechanisatie in het productieproces kon het aantal medewerkers worden teruggebracht. Ondanks de beperkte omvang was het bedrijf een wereldspeler op het gebied van kerkwierook, al bleef het een nichebedrijf. Wekelijks verlieten zo'n 40.000 doosjes wierook van een halve kilo de fabriek. De jaaromzet zal in die tijd rond de 750.000 gulden hebben gelegen. Het succes van het bedrijf was in hoge mate afhankelijk van de populariteit van de geloofsbelijdenis in katholieke kring en van de regelgeving van het Vaticaan. Zo stond tijdens het Tweede Vaticaans Oecumenisch Concilie (1962-1965) het moderniseren van de katholieke kerk hoog op de agenda, met als gevolg dat het gebruik van wierook binnen de liturgie zou afnemen. Deze afname was in Scheveningen niet direct merkbaar. Toen de verkopen in West-Europa terugliepen, zorgde Heijmans - zelf een be-

lijdend katholiek - voor nieuwe klanten elders in de wereld. Van de eenentwintig wierooksoorten die deze fabriek onder de merknaam "Three Kings" op de markt bracht, was 99% bestemd voor het buitenland.

De Wimpelstraat

In tegenstelling tot consumentenwierook is kerkwierook niet zelf ontbrandend, maar heeft een houtskoolproduct nodig om over te kunnen gaan tot de verspreiding van die weë katholieke lucht, die kerken hun mystieke atmosfeer geeft. Het eindresultaat van kerkwierook is dan ook niet alleen afhankelijk van de kwaliteit van de wierook, maar ook van dat van het houtskoolbriketje dat voor de ontbranding zorgt. De fabriek produceerde twee soorten, een langzaam en een snel ontstekende. De recepten waren fabrieksgeheim.

Mijn belangrijkste taak binnen het bedrijf was het voorbereiden van de productie van deze ronde houtskoolbriketjes: smerig werk waar je pikzwart van werd. Over fijnstof werd niet gesproken, maar gezond kan het niet geweest zijn. In een grote mixer zoals je die wel in een ambachtelijke broodbakkerij ziet, mengde ik houtskoolpoeder met lijn en chemicaliën, tot er een egale

zwarte brij ontstond. Deze moest vervolgens worden gedroogd, om hem geschikt te maken voor de persmachine waarmee de ronde briketjes werden geperst. In zilverpapier gewikkeld gingen ze de hele wereld over.

Het wierookmerk Three Kings

Als kantoorpikkie vond ik het zwaar werk, maar het was wat ik op dat moment wilde en het ging me steeds gemakkelijker af. De eerste keer dat de vrachtwagen van transportbedrijf Ballering en Van Leeuwen kwam voorrijden, vol met balen olibanum van 75 kilo, en bleek dat wij die met elkaar moesten lossen, zakte de moed me in de schoenen. Gelukkig hielden mijn collega's rekening met mij en gaven ze me tips voor de juiste tilwijze van deze zware balen. Ik was trots toen het ook mij lukte deze last op mijn schouders te nemen. De geurende korrels olibanum hars in deze balen kwam van de Boswellia boom en

De apparatuur waarmee wij onze werkzaamheden uitvoerden

waren het hoofdbestanddeel van de wierook. Heijmans bestelde deze hars drie keer per jaar: een hoge kwaliteit in Somalië en een mindere kwaliteit in Eritrea. Van het houtskoolpoeder voor 'mijn' briketjes werd zo'n zeven à acht keer per jaar een wagonlading met vierhonderd zakken van twintig kilo elk vanuit Duitsland op industrieterrein de Binckhorst afgeleverd. Ballering en Van Leeuwen transporteerde ook deze naar Scheveningen, waar wij ze weer moesten lossen. Jaarlijks verwerkten we zo'n zestig ton van dit poeder.

Het fabriekje van drie etages had op de parterre een eenvoudig ingericht kantoor voor Heijmans en zijn procuratiehouder, en een kitchenette. Verder stonden hier in een open ruimte de mixer waarmee ik mijn taak uitvoerde, een aantal droogkasten en de machines voor het persen van de houtskoolbriketjes. Het verpakken en gereedmaken voor verzending gebeurde eveneens op de parterre. Op de eerste etage bevond zich een kleine eetkamer waar wij onze lunchpauze konden doorbrengen. Daarnaast was er een ruimte met aanvullend instrumentarium voor het produceren van de verschillende wierooksoorten. Op zolder werd de onbewerkte wierook eerst gedroogd om geschikt gemaakt te worden voor verdere bewerking. Af en toe mocht ik hier een nieuwe voorraad olibanum korrels uit de verpakking leegschudden

en over de vloer uitharken zodat deze sneller zou drogen. Dit was een welkome afwisseling.

Heijmans was een fabrieksdirecteur van de oude stempel, met zijn gedistingeerde combinatie van stofjas en strikje. Hij was streng maar rechtvaardig en hield zijn mensen goed bij de les. Toen ik een keer een paar minuten te laat kwam, wees hij me direct op de consequentie: "Ik hou een rijksdaalder van je loon in." Vervelend, maar ik accepteerde het. Over het algemeen werkten we solitair en hadden onderling weinig contact. De sporadische keren dat ik tijdens het werk wel eens een praatje pot met een collega had, werden we direct door Heijmans terechtgewezen. Privégesprekjes moesten we bewaren voor de lunchpauze. Dan werd door het slachtoffer van dienst de vlakbij gelegen snackbar aangedaan om eenieder te voorzien van een gezonde lunch naar keuze. Die was nog niet naar binnen gewerkt of de speelkaarten kwamen tevoorschijn. Klaverjassen was een verplichte pauze-activiteit. Je moest wel op je tellen passen, want een verkeerde kaart spelen werd niet getolereerd; er werd gespeeld met het mes op tafel.

Werken in de kerkwierookfabriek; ik had het niet willen missen!

Rob Feenstra
robfeenstra@planet.nl

Roerstraat 102-104, waar de kerkwierookfabriek in een oude visrokerij was gevestigd. Foto: Dienst voor de Stadsontwikkeling, collectie HGA

Dit is een ingekorte versie van een van de honderd verhaaltjes uit het boek *Mijn onbezorgde jeugd; een Hagenaar blikt terug*. Meer informatie vindt u op rapsodie-products.nl

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Chevrolet Corvette Sting Ray

Zelf heb ik deze Chevrolet nooit in Den Haag zien rondrijden, anders dan het rode GorgiToy model op het parket van onze flat aan de Carel Reinerszkade, waar ik enthousiast mee speelde als knulletje begin jaren zestig. Ik realiseer mij dat, hoewel ik begin jaren vijftig ben opgegroeid in Den Haag tussen de Chevrolets Impala met die enorme vleugels, de De Soto's en de Chryslers 300C, ik daar nooit iets mee gehad heb en eigenlijk nog steeds niet. Té groot en té oppervlakkig en u weet dat mijn voorkeur uitgaat naar Italiaans en Brits design, maar dat terzijde. Desondanks was de Sting Ray wel iets bijzonders.

Deze oer-Amerikaanse sportwagen was zijn tijd ver vooruit met een carrosserie van glasvezel, een onafhankelijke achterwielophanging en een V8 met brandstofinjectie. Maar de meesten zullen hem herkennen aan de in twee gedeelde achterraut of anders gezegd de 'Split Window'. Hij werd geïntroduceerd in 1963 en bleef in productie tot 1967 en er werden er 117.964 van gefabriceerd. Eerlijk is eerlijk, de vormen van deze Sting Ray waren super elegant. Een lange, lage scherp gesneden voorkant met een lage, langwerpige grille met

twee gescheiden superslanke chromen bumpers aan weerszijde van de nummerplaat. De meest onopvallende opvallendheid waren de verzonken koplampen die opklapten als je de verlichting inschakelde. Achter de portieren werd de aflopende Coupé-lijn ingezet, resulterend in een korte kont. Opvallend was de scherpe horizontale lijn over de hele zijkant, waarbij de achterspatborden wat opgepompt oogden. De achterkant was ook scherp gesneden met eenzelfde soort elegante, smalle chromen bumpers aan weerszijde van de kentekenplaat en

natuurlijk de split window. Onder de motorkap lag een acht cilinder benzinemotor met 5354 cc en 253 pk die een topsnelheid van 180 kilometer beloofde. In Nederland stond hij in 1963 in de prijslijst voor 27.800 gulden, wat voor die tijd een fors bedrag was. Het dashboard was zeer doordacht ontworpen. In het midden een slank, langwerpig console met daarin een typisch Amerikaans ogend klokje met een glimmend chroomrandje met daaronder een tweetal duidelijke knoppen en een verticaal geplaatste radio met drukknoppen. Aan

weerszijden daarvan twee halve maanbogen met daarin rechts het dashboardkastje en links een serie grote, net zo Amerikaans ontworpen klokken met een chroomrandje voor de snelheid en de toeren, en nog een viertal kleinere klokjes en een serie knoppen in dezelfde stijl. Het houten driespaaks sportstuur stond in mijn favoriete stand, recht horizontaal voor je. Het middenconsole tussen de voorstoelen was van een zilver glimmend geribbeld materiaal met de knoppen voor de elektrisch te bedienen portierramen, een asbakje, de

versnellingspook en een fors uitgevoerd schildje met daarop het schakelpatroon, waarvoor je geen leesbril hoefde op te zetten. De rijpositie voor de bestuurder was kaarsrecht achter het recht opstaande stuur. Zeg maar een zeer actieve rijpositie. Het weggedrag van deze Sting Ray was typisch Amerikaans. Sturen ging licht en redelijk gevoelloos met een gebrek aan rechtuit stabiliteit. Voor de rest natuurlijk een hoop power met het zo herkenbare acht-cilinder geluid. Al met al een iconische Amerikaanse sportwagen uit de jaren zestig.

HAAGSE KWESTIES

Heel de stad overhoop

Kort na de verkiezingen was het zover. De stad uit was al een punt sinds de Utrechtsebaan werd afgesloten ergens begin dit jaar. Maar daar had ik intussen nieuwe routes omheen gevonden. Of althans, mijn telefoon. Maar ineens kon ik de stad ook niet meer ín.

Eerst: zou er echt een oorzakelijk verband zijn? De stad pas na de verkiezingen overhoophalen? Ik heb een sterk vermoeden. Burgers boos maken is natuurlijk wel een methode om de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen te vergroten. Maar je kunt als politicus maar beter een beetje wind mee hebben van het electoraat.

Intussen is de dagelijkse file in de stad een erkend fenomeen. 'Den Haag staat weer muurvast', kopte het Haagse katern van het AD onlangs. Met als toevoeging: '...net als vroegâh'. De fractievoorzitter

van de VVD dacht dat een 'groene golf' zou helpen. Je weet wel, als je netjes 50 rijdt, springen alle stoplichten op groen. Maar daar geloof ik niet in. Ik denk dat de oorzaak van alle opstoppen ligt in de indrukwekkende lijst aan werkzaamheden die volgens de website van de gemeente nu aan de gang zijn. Zoals de vernieuwing van lijn 16, de afsluiting van het Piet Heinplein, de vervanging van de kademuren aan de Prinsessewal, de bouw en verbouw rondom Den Haag Centraal, de renovatie van het Binnenhof.

Nog indrukwekkender vind ik de gele borden die mij op omleidin-

gen wijzen. Als ik bijvoorbeeld naar SL wil, dan moet ik die borden volgen. Maar wil ik naar J, dan kan ik beter de andere kant uit. Steevast mis ik het eerste bord, waarop ik enige uitleg vermoed. En steevast ben ik, aanbeland bij het laatste bord, totaal de weg kwijt.

Voordeel van lijn 16 is nu een nadeel

Toch, ik wil niet klagen. Dus laat ik eens inzoomen op een project. Lijn 16. De leukste tramlijn van Den Haag. Voert je van Scheveningen-Haven kriskras door de stad naar het centraal station en verder, via chique en minder chique buurten.

Dit voordeel is nu alleen een nadeel. Overal in de stad zijn ingrijpende werkzaamheden aan de gang. De Laan van Meerdervoort is opgebroken op de kruisingen met de Koningin Emmakade en de Zoutmanstraat - wat tevens de omleidingsroute voor het Piet Heinplein blokkeert, maar dit terzijde. De Vondelstraat

is grotendeels onbegaanbaar, ook voor fietsers. In de loop van mei gaat ook de Torenstraat op de schop. Het werk schuift langzaam op, dus gaandeweg wordt dit deel van de stad weer bereikbaar. Maar het duurt wel tot eind november van dit jaar. De bedoeling van al dat werk is vernieuwing van de tramsporen, zodat de donkergrijs/rode trams die nu al door de stad rijden, zoals lijn 2 en 11, erop kunnen. Overigens worden de trams vanaf dit voorjaar wit/rood. Ook worden de haltes aangepast, zodat je met je kinderwagen, rolstoel of rolkoffer zó de tram in kan. Net als in de wit-blauwe randstadrail. En tot slot worden de (boven)leidingen en de riolering aangepakt.

Dendertram

Mooi? Daar dachten de bewoners van Duinoord, Zorgvliet en het Zeeheldenkwartier en de Bomenstichting anders over. Zij voerden actie tegen de komst van de 'dendertram - roaring tram' - dat laatste voor de expats. 't Lopend Vuurtje, het wijkkrantje (pardon,

magazine) van Duinoord, noemde de tram de tram(p)lijn.

Jankend de bocht om

Nou woon ik al jaren aan zo'n ramplijn, maar ik hoor de tram nooit denderen - hooguit jankend de bocht omgaan - en ik vind het allesbehalve een ramp. Getuige de start van de werkzaamheden heeft het protest van bewoners de komst van de tram niet kunnen voorkomen. De rechter wees op 18 februari de 165 bezwaarschriften die werden ingediend af.

Begin april kregen de bewoners van de buurten waar lijn 16 doorheen dendert plus de omwonenden een folder in de bus met uitleg over het werk. Die had ik natuurlijk iets aandachtiger moeten lezen. Ik had ook naar de bewonersavond op 6 april gekund. Kortom: ik had het allemaal kunnen weten. Maar het loopt bij mij nu eenmaal vaak zo dat ik eerst voor een versperring moet komen te staan, voordat ik, desnoods jankend, de bocht om ga.

Idee voor een Haagse kwestie?

Mail naar Milja de Zwart: haagsekwesties@dehaagsetijden.nl

Programmagids Omroep West

De komende weken zie en hoor je onderstaande programma's bij Omroep West. Daarnaast houden we je natuurlijk altijd op de hoogte van al het nieuws.

Radio West maandag t/m vrijdag

06.00 uur West Wordt Wakker Nieuws uit de regio en van daarbuiten, met Tjeerd Spoor en Jorinda Teeuwen.

10.00 uur Aan de Bak Gezellig programma met Patrick van Houten.

12.00 uur Menno in de Middag Menno Tamming serveert een afwisselende lunch met regionaal nieuws, prijzen en diverse gasten.

14.00 uur Muziek aan Zee Marjolein Visser draait heerlijke muziek.

16.00 uur West komt Thuis Melle Tuik neemt de dag met je door en draait fijne muziek. (tot 19.00 uur, daarna non-stop muziek).

Radio West zaterdag

07.00 uur Mogguh Weekend! Luchtige ochtendshow met Bas Martinus.

09.00 uur UIT! Rogier van der Zanden geeft je uitgaanstips.

12.00 uur Broodje Bral Sjaak Bral neemt de actualiteit met je door.

14.00 uur Zuid-Holland Sport Met alle topamateur voetbalwedstrijden in Zuid-Holland.

18.00 uur Muziek voor Volwassenen Johan Derksen draait blues, country en americana (tot 21.00 uur, dan non-stop muziek).

Radio West zondag

07.00 uur Klassiek op West (herhaling om 21.00 uur) Aad de Been draait bekende en onbekende klassieke- en wereldmuziek.

09.00 uur UIT!

10.00 uur Muziek van alle Tijden (herhaling om 17.00 uur) Pieter Kuipers draait muziek op verzoek. Op Eerste Paasdag (17/4) een speciale uitzending met als speciale gast Wietke van Dort.

12.00 uur Adres Onbekend Zoektochten naar uit het oog verlorenen.

14.00 uur Vroeger werd Later Ron Davids haalt herinneringen op. (tot 17.00 uur, daarna non-stop muziek).

19.00 uur Muziek voor Volwassenen Met Johan Derksen (tot 21.00 uur).

TV West maandag t/m vrijdag

Dagprogramma's vanaf 17.00 uur: (daarna herhalingen)

ma: Kijk op Delft Over de geschiedenis van de stad Delft.

di: Team West Opsporingsprogramma met Kirsten van Dissel.

Ik was erbij! Historisch Haags filmmateriaal wordt tot leven gebracht.

wo: Merlijn over de Atlantikwall Merlijn Passier gaat op zoek naar sporen van de Atlantikwall. Onderweg komt hij mooie verhalen en mensen tegen.

4 mei LIVE 19.30-20.10 uur: Kinderherdenking
Live registratie van de Nationale Kinderherdenking in Madurodam.

do: Bij ons in...Segbroek Fred Zuiderwijk trekt door het Haagse Segbroek (vanaf 12/5 Bij ons in... Laak).

vr: Hart voor Muziek Zing mee met Hollandse muziek.

17.30 uur TV West Nieuws

17.45 uur Weer Het weerbericht met Huub Mizee.

TV West zaterdag

07.30 uur TV West Weekoverzicht

17.00 uur Westdoc Op 7/5 **Door de lens van Mau** de kinderen van destijds vertellen hoe zij en hun families na WOII weer een Joodse gemeenschap in Den Haag wisten op te bouwen. Op 14/5: **Twee Rivieren**, een portret van het kunstenaarsechtpaar Inez van Dulleman en Erik Vos.

7 mei: 18.00 uur: SPECIAL Bevrijdingsfestival Den Haag
Met een terugblik op dit festival dat op 5 mei in Den Haag plaatsvond.

TV West zondag

09.00 uur Hoop & Leven De universele kerk van Gods Rijk.

17.00 uur Westdoc (herhaling zaterdag)

20.00 uur TV West Sport met een overzicht van de gespeelde wedstrijden in het topamateurvoetbal in de regio.

Alle programma's op TV West worden herhaald. Kijk voor alle uitzendtijden op Omroepwest.nl of in de gratis Omroep West app.

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

Munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? U bent niet de enige met vragen over een verzameling munten, postzegels, papiergeld, ansichtkaarten of penningen. Daarom houdt de Munten- en Postzegel Organisatie (MPO) elke woensdag een open inloopdag. Wie zijn of haar verzameling deskundig en gratis wil laten beoordelen, kan tussen 10.00 en 16.00 uur terecht bij de MPO, Energieweg 7, IJsselstein, nabij Utrecht. Aansluitend is er desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Informatie: 030-6063944 of kijk op www.mpo.nl.

Goud, zilver, kunst, curiosa en militaria

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? En hebben die oude onderscheidingen en militaire spulletjes nog waarde? Allemaal vragen met betrekking tot goud, zilver, kunst en curiosa of militaria. Bezoek eens onze open inloopdag, elke donderdag van 10.00 tot 16.00 uur. U bent dan welkom bij MPO/Heritage op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: 030-6063944.

Theater na de Dam

Op de avond van de Nationale Dodenherdenking op 4 mei om 21.00 uur zetten theatermakers en artiesten in heel Nederland zich in om deze dag van extra betekenis te voorzien. Elk jaar spelen gelijktijdig meer dan honderd voorstellingen, die ieder op hun eigen manier betrekking hebben op de Tweede Wereldoorlog. Ook maakt Theater Na de Dam jaarlijks een theaterprogramma met de NOS dat op 4 mei op televisie wordt uitgezonden. In Den Haag staan in totaal maar liefst zeven voorstellingen op vier verschillende locaties op het programma. Op dinsdag 3, woensdag 4 en vrijdag 6 mei kunt u kiezen uit theatervoorstellingen, een gesprek, een vertelling, een poëzie-avond en een concert.

Meer info via theaternadedam.nl

Kunstruimte 1646

Kunnen we technologie gebruiken om vaststaande constructen open te breken die ons beïnvloeden in hoe we ons tot elkaar verhouden? Bij Kunstruimte 1646 kun je nu *Meta Folklore* bezoeken, de eerste solotentoonstelling in Nederland van autodidact kunstenaar Janek Simon waarbij zijn nieuwste 3D geprinte sculpturen en een reeks video's te zien zijn. Opgegroeid in het verdeelde naoorlogse Polen van de jaren tachtig heeft Simon een weerstand ontwikkeld tegen het reduceren van de wereld door middel van categorisering. Door zijn drang om overheersende en verborgen technologieën open te breken, zag Simon de 'do-it-yourself' benadering als middel om technologie opnieuw toe te eigenen en problematische constructen van de realiteit en hiërarchieën open te breken. Voor zijn tentoonstelling bij 1646 stelde Simon een database van meer dan 12.000 afbeeldingen samen, afkomstig van websites als Etsy en Ebay, die op gesimplificeerde wijze folklore sculpturen van over de hele wereld categoriseren. Daarna maakte hij gebruik van machine-learning programma's, artificiële intelligentie, en 3D printers om nieuwe sculpturen te ontwerpen en produceren waarin iedereen én niemand zich kan herkennen. Op deze manier schijnt Simons werk licht op openheid en gemeenschappelijke grond in tijden van verwoestende geopolitieke conflicten.

Wanneer & waar: tot zo 15 mei, Kunstruimte 1646, Boekhorststraat 125
Meer info via 1646.nl

Toneelproductie Ludwig in Theater Branoul

Ludwig is een bewerking van de novelle *Het getraliede venster* van Klaus Mann over Ludwig II, de krankzinnig verklaarde koning van Beieren. Schrijver/regisseur Manon Barthels opent het hoofd van Ludwig II en neemt het publiek mee op reis door de prachtige verbeelding van een gevangen ziel. Ludwig II is in Klaus Manns novelle 'het slachtoffer van laaghartige intrige en van zijn eigen overmoed; de psychopaat, de martelaar, een lijdende vorst, die meer overeenkomst vertoont met de late Oscar Wilde dan met een Wagneriaanse held.' In het intieme Branoul neemt acteur Sijtze van der Meer het publiek met zich mee in deze wonderlijke, intrigerende monoloog: Koning Ludwig II. Geestesziek verklaard door een psychiater die hem nooit heeft gezien en onmiddellijk opgesloten in slot Berg. Hij, de heerser! Hij, de zeventvoudig gezalfde vorst van middernacht -koning Ludwig II- le roi lui-même. En nu? Het einde tegemoet?

Wanneer & waar: t/m za 14 mei, Theater Branoul, Maliestraat 12
Meer info via branoul.nl

Marcello en Els (W)eten Wat Lekker Is Carpaccio-bonbons Recept van Palato

Palato aan de Valeriusstraat is een klein en knus Italiaanse restaurant met maar een paar tafeltjes, een ruw houten lambrizing, een min of meer open keuken en langs de wanden schappen met Italiaanse lekkernijen. Als wij er gaan eten steelt een enorm en kleurrijk ingepakt Paasei de show! Eigenaar Andrea is met zijn gedistingeerde uiterlijk - typisch Italiaans hoofd, giletje, strikje en wit overhemd - het visitekaartje van Palato. Op de achterkant van het 'echte' visitekaartje staat in het Engels (!?) de volgende uitleg; "The Italian name "Palato" comes from the Latin "palatum" meaning the upper part of the interior of our mouth where the tongue feels the flavors and pushes the aromas inside the nose, it is there that converges the apex of the "taste" of food." Kortom, Palato betekent verhemelte of gehemelte, allebei is goed... Vandaag hebben voor u een toprecept van chef Simon. We maken carpaccio-bonbons. Per stuk uitstekend als amuse en met twee of drie geserveerd een prachtig voorgerecht!

Ingrediënten

- rundercarpaccio van een goede slager
- rucola
- truffelolie
- 50 gram ricotta
- 50 gram mascarpone
- Parmezaanse kaas (+/- 30 gr. en vlokken voor de garnering)
- 20 gram broodkruim
- eetlepel truffelsaus
- 1 eetlepel extra vergine olijfolie
- zwarte peper
- nootmuskaatpoeder
- zout

Bereiding Bonbons di carpaccio tartufato

We maken eerst de vulling:

Meng de ricotta, de mascarpone, de Parmezaanse kaas, broodkruim, de truffelsaus, de olijfolie, 5g zwarte peper, snufje nootmuskaatpoeder en 8g zout. Je krijgt zo een lekker zacht, droog, smakelijk en hartig soort deeg.

Dan maken we de bonbons:

Om de bonbons te vormen hebben we perfecte en verse plakjes carpaccio nodig, het liefst van halfdiepgevroren vlees.
- Maak eerst balletjes van plus-

minus 4 cm doorsnede van het kaasdeeg

- Leg 3 dunne plakjes carpaccio op bakpapier gekruist over elkaar, vorm zo een cirkel van ongeveer 12 cm doorsnede
- Leg een bolletje kaasdeeg in het midden van de carpaccio-cirkel en rol de uiteinden van de plakjes voorzichtig om het bolletje en klaar is de carpaccio

Opmaak van het bord:

- Midden op het bord leggen we naar smaak wat verse rucola

- Plaats 3 carpaccio-bonbons op de rucola bestrooi met wat zout, verse zwarte peper en wat lekkere olijfolie. Decoreer het bord met een paar dunne strepen balsamico-azijn en bestrooi alles tenslotte met vers geraspte vlokken Parmezaanse kaas.
- Serveer het gerecht direct en je verrast je gasten 'op zeker'!

Palato

Valeriusstraat 78, Den Haag
06 5750 1519 • info@palato.nl
www.palato.nl

Blazen aan het Spui

Op zaterdagmiddag 21 mei verzorgt de Koninklijke Muziekkapel van de Belgische Gidsen van 14.15 uur – 16 uur een prachtig concert in concertzaal Amare aan het Spuiplein.

Solotubaïst Perry Hoogendijk (Koninklijk Concertgebouw Orkest) en euphoniumspeler Rodin Rosendahl (Mariniërskapel der Koninklijke Marine) voeren het duoconcert *Graffiti* uit dat de Nederlandse componist Rob Goorhuis voor hen schreef.

Het concert is onderdeel van Festival Blazen aan het Spui, dat de mooiste blaasmuziek brengt in hartje Den Haag. Meer informatie vindt u op www.blazenaanhetspui.nl

Bijzonder is de samenwerking tijdens dit concert met twee Nederlandse blazers.

Kaarten kunt u bestellen via Amare:
070-8800333 of www.amare.nl

Het Warenhuis voor Thuis

Voor al uw hoge kwaliteit tuingereedschappen en materialen. Maak de mooiste tuin van Den Haag!

**TERRAS & TUIN • ONKRUID BESTRIJDING • GROENE AANSLAG
TUINMEUBELN • PARASOLS & BARBECUES**

Kom langs in de winkel,
bekijk ons aanbod en laat u adviseren.

beumerijzerhandel.nl • Tel: 070-3280248 • Mail: info@beumerijzerhandel.nl
Van Hoytemastraat 72, 2596 ES 's-Gravenhage

**Maximaal
6 personen
per baan**

**OCKENBURGH ACTIVE
GEZELLIG BOWLEN**

Dinsdag t/m Donderdag € 16,50 per baan per uur
Vrijdag € 23,50 per baan voor 1,5 uur
Zaterdag & Zondag € 23,50 per baan per uur

Telefonisch reserveren: 070 - 368 66 39

Wijndaelerduin 25 - Den Haag
WWW.OCKENBURGHACTIVE.NL

1 SUDOKU

7				4	9			
			7	2				
4				6				5
3					8			4
		6		2	8			
						1	9	
	5		9			2		
		7		6	3			
	9	3				7	5	

Puzzel & Win!

In elke editie van De Haagse Tijden kunt u verschillende puzzels maken.

U kunt de oplossingen tot 12 mei 2022 mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl.

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke prijs van de Fifties Store!

Oplossingen vorige editie:
Sudoku: 1
Zweedse puzzel: Koekhappen
Kruiswoordpuzzel: Markten

Win nu een Vinyl Klok met de skyline van Den Haag!

Deze prachtige klok is gemaakt van een echte langspeelplaat met een afmeting van 30 cm. Verkrijgbaar voor € 20,95.

Verkrijgbaar bij de Fifties Store, www.fiftiesstore.nl.
Namensestraat 73 - 2587 VX Den Haag - 070 3585810

2 KRUISWOORDPUZZEL

	1	2	3	4	5		6	7	8	9	10		
11		12						13					14
15	16				17	18		19			20		21
22					23	24					25		
26			27		28				29		30		
		31		32				33		34			
			35					36					
37		38				39		40				41	42
43	44				45		46				47		48
49					50						51		
52			53		54			55	56		57		
		58		59				60	61				
	62							63					

Horizontaal: 1 wapen 6 Europese vrouw 12 Griekse letter 13 profeet 15 vulkaan op Sicilië 17 de dato 19 Verenigde Naties 20 ar 22 vernis 23 soort hert 25 ijzerhoudende grond 26 glazen verpakking 28 dik touw 30 koningin-regentes 31 een weinig scheel 33 gokspel 35 vogel 36 bedorven 38 intens genoeg 40 inham 43 eikschiller 45 moes 47 zonderling 49 plechtige gelofte 50 moerasvogel 51 voorzetsel 52 vrucht 54 eerstkomende 55 kosten koper 57 korte notitie 58 droogvloer 60 verbond 62 jaargetijde 63 pl. in Overijssel.

Verticaal: 2 gammel 3 op de wijze van 4 gereed 5 wiel 7 domoor 8 oosterlengte 9 waterplant 10 bijbelse figuur 11 pl. in Zuid-Holland 14 Russisch gebergte 16 hoeveelheid 18 moerasig 19 groot aantal 21 water in Utrecht 24 getijde 27 karig 28 aangehaalde lus 29 vogelnaam 30 wondvocht 32 lidwoord 34 gesloten 37 heks 38 mak 39 Europeaan 40 deel v.e. bloem 41 woestijndier 42 bouw materiaal 44 steen 46 rondhout 48 vertrager 53 Europeaan 54 wandversiering 56 nonsens 57 Chinese deegwaar 59 science fiction 61 namiddag.

37	21	27	39	53	19	12	29
----	----	----	----	----	----	----	----

Wij feliciteren de winnaars van de vorige editie met een mooie prijs, aangeboden door de Fifties Store. Drie exemplaren van de Single: Danny Vera - Roller Coaster gaan naar:

Mevr. G. Tamerus-Luyendijk te 's-Gravenzande
Robert Bink te Den Haag
G. Morelissen te Pijnacker

Let op! U dient de prijs zelf op te halen bij de Fifties Store.

3 WOORDZOEKER

D	N	E	V	R	E	V	L	E	C	H	T
N	Z	A	N	G	L	E	S	I	O	F	E
I	E	E	N	A	V	A	P	C	I	M	P
E	J	T	A	A	M	O	K	R	P	S	S
Z	E	I	R	N	O	E	H	L	N	I	N
E	K	G	E	R	Y	C	O	E	S	E	I
N	K	G	T	S	S	O	S	E	G	L	E
K	E	R	T	N	I	C	E	I	T	A	T
D	R	I	E	O	H	U	U	R	D	P	I
P	C	T	L	U	P	Z	R	P	O	B	P
K	O	E	R	S	V	A	S	T	I	S	A
N	C	K	M	A	A	R	K	H	S	T	K

Abdis	Jekker	Notenschrift	Struis
Degen	Kapiteinspet	Oeros	Verven
Disco	Kapot	Paleis	Vlaai
Emplooi	Koersvast	Pavane	Vlecht
Gravel	Kraam	Poort	Zangles
Hockeystick	Maatje	Prieel	Zuigen
Intrek	Niezen	Schurk	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Discover the Fifties in Scheveningen!
MEER DAN 25.000 VINTAGE EN RETRO PRODUCTEN ONLINE & IN DE WINKEL!

BENNIES FIFTIES
500M² SHOWROOM
NAMENSESTRAAT 73
SCHEVENINGEN

WWW.FIFTIESSTORE.NL